

V Z W S T R E E K P L A T F O R M + M E E T J E S L A N D
S A M E N S T E R K - B E N C H M A R K M O M E N T
6 / 3 / 2 0 0 8 - S I N T - L A U R E I N S

Aanwezig

Bertin Freddy	Voorzitter Streekplatform+ Meetjesland
Boury Filip	Regiocoördinator Westhoek
Bruneel Dieter	Wetenschappelijk medewerker UGent
Feusels Luc	Coördinator Plattelandscentrum Meetjesland
Geysens Frank	Directeur RESOC Meetjesland, Leie en Schelde
Heene Aimé (wn)	Professor UGent (procesbegeleider)
Loete Koen	Burgemeester Stad Eeklo
Oyaert Els	Projectcoördinator Streekplatform+ Meetjesland
Quataert Piet	Coördinator Regionaal Landschap Meetjesland
Sabbe Jan	Stafmedewerker Leiedal (regio Kortrijk)
Van Herck Bart	Directeur Streekplatform+ Meetjesland
Vandenbergh Tom	Stafmedewerker gebiedsgerichte werking West-Vlaanderen
Vandeputte Ronny	Afgevaardigd bestuurder Kringwinkel Meetjesland
Verhelst Bart	Coördinator Regionale Jeugdinst Meetjesland
Voets Joris	Wetenschappelijk medewerker KULeuven
Willems Annick	Burgemeester Gemeente Sint-Laureins
Wuyts Bart	Streekmanager Strategische projectenorganisatie Kempen

Jo Discart, directeur IGO Leuven, diende zich wegens omstandigheden op de valreep te verontschuldigen.

1. Inleiding door Prof. Aimé Heene

Aimé Heene leidt als voorzitter de vergadering in en herhaalt de aanleiding en de onderzoeksvragen die we moeten proberen te beantwoorden in het proces:

- Is er voldoende **meerwaarde**? Wat zijn de lusten, versus de lasten?
- Hoe kan er bij de betrokken beleidsmakers, maar ook bij de bevolking, een beter **inzicht en overzicht** ontstaan van de regionale werking?
- Kan de **communicatie** en onderlinge terugkoppeling tussen regionale organisaties en besturen verbeterd worden?;
- Hoe kunnen de vragen naar **financiering** beter gekanaliseerd worden?;
- Kan de **vergaderlast** naar lokale mandatarissen verminderd worden (overbevraging)?;
- Kan de onderlinge **afstemming** tussen structuren (wie doet wat?) verbeterd worden?;
- Kunnen tijd en kosten worden **bespaard** door middelen (zowel materiaal als mensen) te delen, alsook bepaalde functies (boekhouding, administratie, sociaal secretariaat)?;
- Zijn er mogelijkheden om bepaalde werkingen **samen te smelten** (schaalvoordelen)?

2. Voorstellingsronde

De panelleden en de aanwezigen stellen zich voor.

Kort portret van de gastregio's/organisaties (bijkomende info over de aanwezige gastorganisaties was op de vergadering beschikbaar):

SPK (Kempen)

- De samenstelling van de vzw is sterk sociaal-economisch gekleurd, met werkgevers- en werknemersorganisaties als belangrijkste partners;
- Gemeenten minder betrokken in SPK. IOK is de intercommunale in de Kempen, met inbegrip van Welzijnzorg Kempen (samenwerking tussen OCMW's).
- Met de komst van RESOC, is SPK nu vooral een projectorganisatie in verschillende domeinen: economie (Plato), welzijn, sociale economie (natuurwerk), kinderopvang,...

Leiedal (Kortrijk)

- 12 gemeenten, samen 275.000 inwoners
- Er werken 48 personeelsleden bij Leiedal
- Gemeenten dragen 2,2 Euro per inw./per jaar bij, goed voor 18% van de werkingsinkomsten. De rest van de uitgaven wordt gedekt d.m.v. immobiliaire activiteiten, projectsubsidies en studieopdrachten.
- De gemeenten in het Kortrijkse ondersteunen RESOC niet financieel, maar in natura d.m.v. 25.000 euro dienstverlening vanuit Leiedal.

Regiowerking Westhoek

- Vanuit een sociaal-economische achterstelling (cfr Meetjesland) kwam de streekwerking op gang;
- Protagonisten in het verhaal
 - o De 18 gemeenten, verenigd binnen het Westhoekoverleg, ondersteund vanuit de intercommunale WVI;
 - o De provincie met z'n gebiedswerkers
 - o Daarnaast een aantal bevoorrechte streekorganisaties (RESOC e.a.), die evenwel minder sturend zijn.
- Er is geen echte streekvisie, wel een gezamenlijke nota met actiepunten die om de drie jaar worden herwerkt na contacten met schepencolleges e.d.
- Afstemming tussen structuren gebeurt in de feiten door een coördinatorenoverleg met een beperkt aantal personen.
- Versnippering van de streekwerking is hoofdzakelijk veroorzaakt door Vlaanderen die sectoraal diverse parallelle structuren activeert.

3. Voorstelling context en interne analyse van de intergemeentelijke en regionale samenwerking in het Meetjesland

Bart Van Herck situeert de problematiek van de intergemeentelijke samenwerking binnen een ruimere context waaruit blijkt dat gemeenten en OCMW's in toenemende mate partner zijn in intergemeentelijke en regionale arrangementen. Een (voorlopige) inventarisatie leert dat een Meetjeslandse gemeente lid is van gemiddeld 32 arrangementen, een OCMW van 8. Ongeveer 34% van de gevonden arrangementen situeren zich op het niveau 'Meetjesland'.

De voorlopige conclusies van de interne analyse van de Meetjeslandse samenwerkingsverbanden:

- Veel structuren op subregionaal niveau;
- Relatief jong gegeven;
- Vzw vorm populair;
- Sterk bovenlokale financiering versus eerder zwakke bovenlokale vertegenwoordiging;
- Geen brede streekintercommunale;
- Specifieke positie Streekplatform+;
- Onderlinge verhoudingen en afstemming.

Voor meer detail, zie slides in bijlage.

4. Reflecties vanuit de andere regio's bij de interne analyse en de onderzoeksvragen

Commentaar **Jan Sabbe** (Leiedal)

- herkent het verhaal van overbevraging niet zo onmiddellijk en vindt eerder dat er nog te weinig intergemeentelijke samenwerking is. Hij meent wel dat bij gebrek aan taakverdeling binnen de gemeenten, sommige politici zichzelf overbevragen.
- Inzake afstemming tussen regionale structuren, verwijst Jan Sabbe naar een gemeenschappelijke streekagenda die wordt gehanteerd in Kortrijk (zie website Leiedal);
- Wat terugkoppeling en transparantie betreft, verwijst hij naar volgende goede praktijken:

- In Kortrijk organiseert men met een aantal intercommunales een gemeenschappelijk infomoment voor lokale besturen. Interesse is evenwel zeer matig.
- Wat het verhogen van de transparantie betreft ziet hij een goed voorbeeld in de elektronische nieuwsbrief van de regio Westhoek.

Commentaar **Bart Wuyts** (SPK)

- Herkent het verhaal van versnippering.
- Over overbevraging wordt niet geklaagd.
- Men herkent ook in de Kempen fricties tussen structuren en defensieve houdingen. De structuurdiscussie kan men volgens Bart Wuyts omzeilen door over te schakelen op inhoud. Afstemming heeft heel vaak ook te maken met mensen.
- Wat transparantie betreft vraagt hij zich af of iedereen wel een volledig overzicht van het geheel moet hebben? Volgens hem volstaat het als een paar mensen het overzicht houden.
- Hij ziet in de Streekhuizenpolitiek een verdienstelijke poging om de samenwerking tussen structuren te bevorderen.

Commentaar **Filip Boury** (Westhoek)

- Vraag naar meerwaarde leeft evenzeer bij de Westhoekbesturen. Niettemin is het verhaal dubbel: enerzijds is men kritisch tegenover de regionale samenwerkingsverbanden, maar tegelijk vraagt men naar nieuwe thema's.
- Wat het gevoel bij gemeentelijke mandatarissen betreft dat men vanuit deze structuren 'wordt geleefd' heeft veel te maken met het feit dat gemeenten vaak niet de mensen hebben om binnen de nieuwe netwerkcontext te functioneren. Dat vraagt andere vaardigheden van politici en ambtenaren. Besturen die deze vaardigheden wel in huis hebben, slagen er effectief in te wegen in die netwerken.
- Hij pleit voor het flexibel houden van de samenwerkingsverbanden. Waar de gemeente vandaag behoefte aan heeft is verschillend aan morgen. In de praktijk is dit vaak makkelijker te realiseren binnen een grote streekintercommunale, waar men met mensen kan schuiven.

Commentaar **Joris Voets** (KULeuven)

- Inventarisatie is moeilijke oefening. Een aantal gelijkaardige vaststellingen uit een studie rond interbestuurlijke samenwerking uitgevoerd in 2006 (wel beperkt tot interbestuurlijke samenwerking, waarbij verticale relaties bestaan tussen de bestuursniveaus):
 - In Oost-Vlaanderen vond men 51 interbestuurlijke arrangementen terug (enkel de verticale samenwerkingsverbanden werden meegenomen in de studie);
 - In 57% van de gevallen nemen private partners deel;
 - Organisatievorm: vooral vzw's (33%), 25% feitelijk vorm, ...
- Uit de inventarisatie van de interbestuurlijke arrangementen (studie hierboven) blijkt dat er het meest structuren voorkomen in gebieden met relatief kleine regio's en gebieden zonder echt dominante streekorganisatie.

Commentaar **Dieter Bruneel** (UGent)

Een aantal voorlopige bevindingen uit onderzoek rond het functioneren van lokale besturen in netwerkverbanden:

- In kleine gemeenten zijn het dikwijls politici die participeren in het overleg, in grote gemeenten vaker ambtenaren;
- Efficiënte systemen van opvolging bestaan (nog) niet;
- Nieuwe structuren worden soms verkozen boven aansluiting bij bestaande, omwille van profilering;
- Bijdragen aan de intergemeentelijke structuren zijn vaak discussieonderwerp, omdat ze zeer zichtbaar zijn en telkens voor de GR moeten verantwoord worden. Maar mochten gemeenten het de taken zelf doen, zou het misschien duurder zijn.

Bespreking:

- Freddy Bertin stelt dat er een inventaris nodig is van de behoeften die gemeenten ervaren aan bovenlokale dienstverlening. Die zou vervolgens moeten getoetst worden aan het huidige aanbod door de diverse structuren.
- Bart Van Herck nuanceert dat het bestaan van de regionale structuren niet exclusief mag geëvalueerd worden op basis van de verwachtingen vanuit de gemeenten. Ook de andere bestuursniveaus en private partners hebben hun verwachtingen. Daarnaast zijn niet alle opdrachten te vertalen in termen van dienstverlening, hoewel ze vanuit een regionaal standpunt als bijzonder belangrijk worden ervaren.
- De behoeften aan bepaalde vormen van ondersteuning verschuiven in de tijd. Zijn er ondertussen regionale structuren die minder noodzakelijk zijn geworden? Vaststelling is wel dat lokale besturen, die het bestuur uitmaken, hierin zelf niet (durven) ingrijpen.

5. Conclusies

Op basis van de gesprekken maken we voorlopig volgende conclusies:

Andere regio's, ... anders, maar ook niet zo heel veel

Uit de vergelijking met andere Vlaamse regio's leren we dat elke regio weliswaar zijn eigen historisch gegroeid verhaal heeft met vaak unieke structuren (SPK, IGO Leuven, Leiedal, Streekplatform+, ...), maar evenzeer te maken heeft met zeer gelijkaardige uitdagingen als terugkoppeling lokaal-bovenlokaal, afstemming tussen regionale structuren, nieuwe Vlaamse initiatieven (RESOC's), ...

Wederkerig verhaal: lokaal - bovenlokaal

Met betrekking tot de knelpunten of dysfuncties die lokale besturen ervaren (vraag naar meer waarde, vraag naar meer overzicht, overbevraging, ...) zijn er twee zijden van de medaille:

- De regionale of intergemeentelijke organisatie mag niet vervreemden van het lokale bestuursniveau, permanent meer waarde realiseren, aandacht besteden aan communicatie, ...
- Anderzijds moeten de lokale besturen meer competentie ontwikkelen om binnen een netwerkcontext te functioneren.

Afstemming in het Meetjesland al een heel eind weg

Hoewel 'Samen Sterk!?' bedoeld is om de afstemming tussen structuren te optimaliseren, moge duidelijk zijn dat het Meetjesland binnen Vlaanderen al ver staan op dit terrein: concept virtueel huis, coördinatorenoverleg, personeelsdag, gezamenlijk agenda, gemeenschappelijke communicatie, ...

Sterke streekintercommunale voor het Meetjesland?

In onze reflectie over de toekomstige organisatie van de intergemeentelijke en regionale samenwerking, moeten we zeker stilstaan bij de meerwaarde van een sterke streekintercommunale (cfr. Leiedal in Kortrijk).

- Bundeling van competentie
- Opbrengst van immobiliaire activiteiten kunnen ingezet worden voor streekontwikkeling;
- Binnen een grotere structuur zijn voordelen van schaal en kunnen mensen ook geheroriënteerd worden op het moment bepaalde dienstverlening niet meer noodzakelijk is;

Leren omgaan met de complexiteit i.p.v. afbouwen

De onderzoeksvragen in het proces Samen Sterk!? zijn voor een groot deel vragen naar vereenvoudiging. De vrees bestaat dat de complexiteit (veelheid aan structuren, verwevenheid van thema's, ...) maar in beperkte mate is te vereenvoudigen en is te

beheersen. Meer nog, de verwachting is dat de complexiteit de komende jaren nog zou kunnen toenemen.

De uitdaging bestaat er wellicht in te leren omgaan met de complexiteit.

Volgende bijeenkomst in dit proces :

- Synthesemoment op vrijdag 18/04 om 14u in raadzaal Lovendegem, achter OCMW gebouw , Kasteeldreef 72